

СКІДАНОВА К. Ю.

(Кіровоградський державний педагогічний університет
імені Володимира Винниченка)

КОМБІНУВАННЯ ЯК НАЙПРОДУКТИВНІШИЙ ШЛЯХ ТВОРЕННЯ АМЕРИКАНСЬКИХ ЕТНОФОБІЗМІВ

This article deals with the derivational features of the American ethnophobisms (ethnic slurs). The attention is drawn to the USA pejorative ethnic nicknames created by combining root morphemes and affixational morphemes. The most productive combining means used for the English ethnophobisms formation are highlighted and analyzed.

Key words: *ethnophobisms (ethnic slurs), word-formation, combining, compounding, affixation.*

Сучасні геополітичні тенденції зближення світових культур та проблеми міжнаціонального і міжетнічного спілкування зумовлюють пріоритетність проведення функціонально орієнтованих лінгвістичних досліджень, спрямованих на вивчення національно-культурної специфіки мовних явищ, зокрема тих процесів, що відбивають особливості сприйняття та мислення представників певних націй.

Етносоціальні відносини імплікуються, перш за все, на семантичному рівні через систему значень, які організуються в побутові уявлення, етносоціальні стереотипи свідомості та знаходять відображення в лексиці певної мови, а саме у системі етнономінацій представників „чужих” народів: етнонімів (В.А. Никонов, О.Д. Швейцер), етнічних прізвицьк (А.Ф. Артьомова, Л.К. Байрамова, Ю.В. Горшунов, О.С. Фоменко) та етнофобізмів (Т.М. Антонченко, Ю.А. Зацний).

Об'єктом нашого дослідження є американські етнофобізми, тобто ономастичні одиниці, що є принизливими, образливими позначеннями тих чи

інших етнічних груп, іншими словами – етноніми з негативною аксіологічною оцінкою [Антонченко 1999, с. 96]. Предметом аналізу ми вбачаємо комбінування як шлях творення етнофобізмів США.

Словотвір англійських етнофобізмів, порівняно з іншими класами власних назв, сьогодні залишається малодослідженою галуззю. Способи словотворення етнонімів і етнофобізмів розглянуто тільки в праці Т.М. Антонченко, а дериваційні процеси власне американських етнофобізмів залишаються поза увагою мовознавців.

Мета цієї статті – проаналізувати дериваційні особливості американських пейоративних етнономінацій, утворених шляхом комбінування. Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні завдання: 1) визначити основні шляхи творення етнофобізмів США; 2) виділити способи деривації пейоративних етнономінацій у межах комбінування; 3) установити абсолютну і відносну частотність етнофобізмів, утворених шляхом комбінування, у матеріалі дослідження; 4) детально проаналізувати способи комбінування етнічних номінацій США.

Матеріал дослідження охоплює 2710 моно- та полілексмених одиниць, відібраних у результаті обстеження сучасних лексикографічних джерел [9; 12-14].

Послуговуючись нашою робочою класифікацією, представимо основні шляхи творення етнофобізмів США у сучасній англійській мові. Кількісні дані представлені у табл. 1.

Таблиця 1

**Шляхи творення американських етнофобізмів
у сучасній англійській мові**

№ з/п	Шлях словотворення	Частота у матеріалі дослідження, %	
		абсолютна	відносна
1	Комбінування	1118	41,26
2	Функціональне зміщення	671	24,76
3	Словотвірна контамінація	267	9,85
4	Скорочення	217	8,01
5	Запозичення	199	7,34

6	Словотворення	136	5,02
7	Комбінований тип	67	2,47
8	Лексико-синтаксичний спосіб	30	1,1
9	Графіксація	5	0,19
	Разом	2710	100

Проаналізуємо словотворчі способи, які використовуються при утворенні американських етнофобізмів шляхом комбінування.

Як засвідчили кількісні показники дериваційного аналізу пейоративних етнономінацій США, високопродуктивним джерелом поповнення корпусу етнічних прізвиськ є комбінування слів чи частин слова (морфем) у нову форму. Такі комбінації бувають двох типів: складні слова і деривати (похідні слова).

1. Словоскладання як спосіб творення американських етнофобізмів. Складні слова (композиції), результат об'єднання двох чи більше основ, є найбільш чисельним типом комбінування американських етнофобізмів. Наше дисертаційне дослідження підтверджує інтенсивність поповнення лексичного інвентаря англійської мови засобами композитоутворення, яке на сучасному етапі стає найприоритетнішим засобом словотворення і призводить до „композитного вибуху” [Полюжин 1997, с. 49].

На думку П. Роуча, складні слова носять лінгвістичний статус слів, незалежно від графічного оформлення [Roach 2000, с. 83]. Існує три шляхи графічної репрезентації композитних етнофобізмів:

1) цільнооформленість – всі компоненти складної лексеми поєднані в одне графічне слово (Beanbag, Bloodsucker, Boxcutter, Egghead, Featherhead, Zipperhead, Tokenbump, Bootlip, Lobsterback, Cheesehead, Chinkerbell, Canucklehead, Clamhand);

2) окремооформленість – всі компоненти складного слова представляють окремі графічні слова (African Queen, Elephant Jockey, White Wall, Vine Swinger, Million Dollar Nigger, Burnt Cracker, White Out, Killer Bee, Antique Farm Equipment, High Yellow, Bread Nigger, Tio Taco, Sheep Dip);

3) дефісоформленість – компоненти поєднані дефісом (Haggis-Shagger, Jar-Head, Jew-Bag, Spud-Eater, Off-White, Cunt-Eyed, Caucasianally-Challenged, Rice-Paddy, Burr-Head, Burb-Nigga, Clit-Chopper, Baby-Muncher).

Однак єдиного погляду відносно графічного оформлення складних слів не існує. Підтвердженням цьому можуть слугувати наступні варіанти написання етнофобізмів: Bagel-Dog чи Bagel Dog, Beefhead чи Beef Head, Dog-Eater чи Dog Eater, Cunt-Eyed чи Cunteyed, Smoke-Signal чи Smoke Signal, Border Jumper чи Border-Jumper, Voxhead чи Vox Head, Bootlip чи Boot Lip, Clam Catcher, Clamcatcher чи Clam-Catcher, Fruit-Picker чи Fruit Picker, Goatbanger, Goat Banger чи Goat-Banger та інші.

Варто зазначити, що форма написання не може служити показником номінативної цільнооформленості, оскільки вона не визначає сутності мовної одиниці. В англійській мові немає стандартного написання лексичних одиниць, хоча дефісне оформлення свідчить про велику спаяність компонентів, а цільнооформленість графічного слова – про досягнення найвищого ступеня смислової монолітності та сигналізує про наявність у таких одиниць словникового статусу [Клименко 1993, с. 18].

У результаті дослідження виявлено 985 складних слів-етнофобізмів, тобто 36,35% матеріалу, які представлені двома типами слів: 1) утворених зі звичайних, простих за структурою слів; 2) у яких принаймні один із компонентів є похідною основою. До першого типу належать такі складні етнономінації, як Alligator Bait, Cave Nigger, House Slave, Gasbag, Gravelbellies, Hambone, Burrito-Head, Bed Time, Fudge Monkey, Lobsterback тощо. До другого – Bean-Eater, Caneater, Rice-Picker, Fig Gobbler, Coal-Burner, Crimestopper, Rope-Straightener, Dagowop, In-Betweener, Mickey Wop, Lowlander, Swamp-Runner.

Дослідження структурно-семантичних особливостей фразеологічних та перехідних лексекалізованих словосполучень показує, що такі етнофобізми належать до наступних структурних типів:

1) N + N (Jungle Bunny, Burrito-Head, Dot Knot, Dune Nigger, Ice Coon, Border Bandit, Rag-Head, Milk Dud, Mud People, Mountain Nigger, Porch Honkey, Pizzabagel, Arm Pits);

2) N + Ner (Carpet Bagger, Caneater, Rice Cracker, Berry Picker, Cross-Dresser, Spudlover, Maple Sucker, Panda Trainer, Penny Pincher, Vacuum Cleaner, Snake Charmer);

3) Adj + N (Blacky Chan, Cheap Labor, Chinless Wonder, Filthy Pino, Flat-Head, Grease Monkey, Holy Shit, Funny Cracker, Polar Bear, Red Nigger, Sandy Cricket, Paleface, Wet Dog, Popular Science, White Devil, Brown Sugar, Yellow Fever);

4) Proper Name + N (African Queen, Buffalo Soldier, Buffalo Jockey, Chinese Pig, Christ Killer, Roman Candle, LeRoy Rogers, Canadian Goose, Nubian Princess, Jew Killer, California Roll, Seoul Man);

5) N + Proper Name (Aunt Jemima, Fort Indian, Blew Nike, Crick Gypsy, Toucan Sam, Uncle Sam, Sea Jew, Vanilla Asian, Fig Newton);

6) Adj + Proper Name (Illegal Mexican, Fat Albert, Fakey Jamaikey, Fake Mexican, Bigger Thomas, Dirty Sanchez, Black Barbie, Little Hiroshima);

7) Proper Name + Proper Name (Bronx Indian, Russian Swede, Chinese Mexican, Chicago Navajo);

8) Ner + N (Dumpster Nigger, Killer Bee, Pusher-Man, Zipperhead, Wacker Plate, Eraser Head, Tater Tot, Trailer Trash, Sleeper Cell, Surrender Monkey);

9) Ving + N (Cleaning Lady, Jumping Bean, Ironing Board, Dancing Dragon, Missing Tooth, Wandering Jew, Walking Carpet, Whipping Post);

10) V_{III} + N (Burnt Cracker, Burnt Match, Burnt Toast, Burnt Pizza, Canned Labor, Burnt Rice, Peeled Banana, Powdered Donut, Dried Shit, Bruised Banana, Smoked Irishman, Smoked Irish);

11) N + V_{III} (Corn Fed, Hickory-Smoked, Oven-Baked);

12) N + V (Cowfuck, Mudslide);

13) V + N (Wrap Head, Zip Coon, Pull-Start, Slant-Slash, Push Start, Piss-Ant, Push-Button);

- 14) Adj + Adj (Wet Black, Dumb Wet, Big Red, High Yellow);
- 15) Adv + V_{III} (Caucasianally-Challenged, Racially-Challenged, Pigmently-Challenged);
- 16) N's + N (Colonel's Kids, Lincoln's Mistake);
- 17) N + Num (Six-Nose, 51st Stater, Double Dip, Four Footer, Nine Iron, 8 mile, Eight Ball, TWO-TONE, Two Stroke, Six Pointer), Num +Prep (10% Off);
- 18) Prep + N (Without Papers, Off Beat), Prep + Adj (Off-White);
- 19) Adj + N + N (Antique Farm Equipment, Hot Dog Eater, Hot Wheel Nation, Black Pillar Box, Saltwater Nigger, Modern Farm Equipment, Outdated Farm Machinery, Easy-Bake Nigger, Big Lip Tyron);
- 20) N + N + N (Wonder Bread Wop, Wind Tunnel Tester, Peanut Butter People, Peanut Butter Brother, Roof Rabbit Killer, Night Club Bomber, Mail-Order Bride, Maple Leaf Nigger);
- 21) Adj + Adj + N (Little Black Sambo, Poor White Trash, Old Brown Tucker);
- 22) Proper Name + Adj + N (Alabama Blue Gums, Mississippi Blue Gum, Mississippi Blue Lip);
- 23) Compound Proper Name + N (Uncle Ben's Boys, Dead Sea Pedestrian, Red Sea Pedestrian, Pink Floyd Enthusiast);
- 24) Adj + Proper Name + N (Black American Princess, Burnt Calamari Rings, Ancient Chinese Secret);
- 25) Proper Name + N + N (Alabama Porch Monkey, Mississippi Tree Emblem, German Oven Mitt);
- 26) N + V_{III} + N (Ship-Wrecked Mexican, Chocolate-Covered Marshmallow);
- 27) N + and + N (Cookies 'n' Cream, Fish and Chips);
- 28) N + Ned + N (Nappy-Headed Ho); Adj + Ned + N (Blue-Eyed Devil); N + of + N (Cream of Wheat); N + Ving + N + N (Cheese Eating Surrender Monkey); N + N + Proper Name (Lace Curtain Irish); Num + N + N (Million Dollar Nigger); Adv + V_{III} + Proper Name (Previously Owned American); Adj + Prep (White Out); Abbr + N (Aids Monkey); N + Adj (Wheat Thin); N + Ned (Cunt-Eyed) тощо.

Деякі лінгвісти вважають, що кожне сполучення N + N повинне трактуватися як складне слово, оскільки „будь-яка послідовність двох іменників у загальному відмінку не може являти собою синтаксичної послідовності, тобто словосполучення повинне розглядатися як складне слово” [Мешков 1985, с. 17]. Слушність цієї думки підтверджує аналітизм англійської мови, який створює необхідні умови для стягнення лексем в єдині складні, але цільні номінеми [Жлуктенко 1990, с. 93], можливості для утворення складних слів від словосполучень (інтеграція словосполучень), особливо за схемою N + N без будь-яких морфологічних змін шляхом „метаморфізму” [Квеселевич 1983, с. 3]. Складні етнофобізми цього типу в певній мірі відбивають і тенденцію сучасного американського варіанта англійської мови до номіналізації [Старикова 1995, с. 145].

2. Суфіксальний спосіб творення етнофобізмів США. За допомогою суфіксального способу утворено 87 американських етнофобізмів, тобто 3,21 % нашої картотеки. Найпродуктивнішим суфіксом 50 однокомпонентних етнічних прізвиськ є суфікс -ie/-y, наприклад, Salty, Pubie, Orangie, Milky, Newfie, Porky, Sandie, Chalky, Bonky, Smokey, Sheepie, Winky, Frenchy, Darky, Goldie, Dottie, Coolie, Boatie, Whitey, Brownie тощо. Сам формант -ie/-y називають ‘familiarity markers’, ‘petting suffix’ [Rastall 2005, с. 25]. Варто зазначити, що згідно класифікації О.С. Кубрякової, суфікс -ie/-y належить до оцінювального типу [Кубрякова 1981, с. 79]. Відзначають, що ці маркери властиві пестливим, зменшувальним іменам, проте американські етнофобізми з розряду нейтральних слів перейшли до розряду лексичних одиниць з принизливою конотацією.

Високу продуктивну активність виявляє суфікс -er, за допомогою якого утворено 20 лексичних одиниць, а саме Railer, Tagger, Rafter, Piper, Nipper, Nanner, Cheeser, Boofer, Chizzler, Thumper, Clicker, Clocker. Цей суфікс приєднується до основ не лише іменників (Beaner, Caker, Cooner, Swamper), а й дієслів (Shiner, Gulper), прикметників (Greaser) та числівників (Sixer). За згаданою класифікацією О.С. Кубрякової, суфікс -er належить до

класифікаційного типу, який визначає певний семантичний клас, а саме особу, що виконує певну дію або має певні ознаки і характерні риси [Кубрякова 1981, с. 81].

Менш активними при творенні американських етнофобізмів є суфікси -а (Jigga, Nigga, Ginga), -oid (Niggeroid, Negroid, Caucazoid), -ino (Chino, Niggerino), -ee (Portagee, Slurpee), -le (Woggle), -sy (Japansy), -ine (Saltine), -less (Clitless), -ute (Franchute), -ess (Negress), -ky (Jewky).

Підсумовуючи, необхідно зазначити, що суфіксальний спосіб творення американських етнофобізмів використовується порівняно рідко. Вихідною основою, до якої приєднується суфікс, є географічні назви, культурнозначущі реалії життя окремих національно-расових угруповань. Дослідження показало, що загальна тенденція найбільш вживаного суфікса -ie/-у підтверджується і на прикладі американських принизливих етнономінацій, вживання яких обмежується, в основному, рамками неофіційного спілкування більшою мірою серед молоді і неосвіченої частини населення США.

3. Складні етнофобізми з компонентом-префіксоїдом. Складні етнічні прізвиська іноді формуються згідно моделі „префіксоїд + основа”. Найпоширенішим компонентом складних етнофобізмів є Mc/Mac, початковий елемент традиційних шотландських прізвищ. За допомогою цього префіксоїда утворено вісім етнічних прізвиськ (McNigga, McSpic, McWop, McKraut, McGook, McGuinea, McLord, McNugget). Характерною рисою цієї структурної підгрупи є використання самих етнофобізмів для повторної реструктуралізації, що свідчить про високу динаміку поповнення корпусу американських етнофобізмів.

Серед поширених префіксоїдів слід назвати euro- і half-, за допомогою кожного з яких утворено по п'ять етнофобізмів США. Використання компоненту euro-, на наш погляд, є свідченням протиставлення американської та європейської культур (Euro-weenie, Eurotrash, Eurofag, Euro-Mutt, EuroNazi). Префіксоїд half-, у свою чергу, є свідченням неповноцінності представника певної етнічно-расової спільноти (Half-Baked, Half-Dick, Half-Caste, Half-Breed,

Half-Human). Малопродуктивними є префіксоїди *demi-* (*Demi-nigger*), *semi-* (*Semi-Simian*), *self-* (*Self-Chosen*), *uni-* (*Uni-Brow*), *sub-* (*Sub-Human*).

Таким чином, шляхом поєднання твірної основи і префіксоїда утворені 23 етнономінації, тобто 0,85 % картотеки дослідження.

4. Складні етнофобізми з компонентами-літерами та цифрами. П'ять складних етнічних прізвиськ складаються з іменника та однієї з літер абетки – *Number 2*, *Circle-K*, *A-rab/Ay-rab*, *X Head*, *Q-Tip Head*. Виключно за допомогою цифр та графічних знаків утворено шість американських етнофобізмів (539, 7-11, 927, 925, 36-30, .6). Комбінації літер та цифр утворили два етнічних прізвиська *P-1* і *C-15*. Частина цих слів обумовлені системою кваліфікації, наприклад, *P-1* – позначення поліцією особи, винної у дорожньо-транспортній пригоді. За допомогою умовного (фонетичного) алфавіта, який використовується при радіообміні, утворені два етнофобізми нашої картотеки – *Victor Charlie* на позначення літер *VC*, *November* – на позначення літери *N*. Кількісні підрахунки показали, що 16 етнофобізмів (0,59 % матеріалу дослідження) мають у своїй структурі компоненти-літери і/або цифри.

5. Складні етнофобізми з компонентом-суфіксоїдом. Два американські етнічні прізвиська утворені за допомогою слова *can't* (*African't*, *Mexican't*, *American't*) та кінцевого елемента традиційного грецького прізвища (*Fuckinopolous*). Загалом картотека дослідження нараховує сім складних етнофобізмів з компонентом-суфіксоїдом, або 0,26 %.

Таким чином, за результатами дослідження виявлено, що суфіксальний спосіб творення етнофобізмів разом зі словоскладанням за участю префіксоїдів і суфіксоїдів є найменш продуктивними у межах комбінування як шляху деривації американських етнічних прізвиськ. Напротивагу зазначеним малопоширеним словотворчим моделям, шляхом словоскладання утворено 985 американських етнофобізмів. Високу словотворчу активність цього способу деривації можна пов'язувати, як уже зазначалося, з аналітизмом англійської мови, але ще в більшій мірі – з прагненням до мовної економії, з семантичною

емкістю композитів. Найпродуктивнішими моделями словоскладання є N + N, N + Ner, Adj + N.

Перспективою подальшого дослідження може бути детальний аналіз інших шляхів творення американських етнофобізмів, а також порівняльний опис шляхів і способів творення англійських, українських та російських пейоративних етнономінацій.

Література

1. *Антонченко Т.М.* Лінгвопрагматичні особливості функціонування етнонімів та етнофобізмів (на матеріалі амер. варіанта англійської мови) // Вісник Київськ. лінгвіст. унів-ту. Сер. Філологія. – 1999. – Т.2. – № 1. – С. 95-103.

2. *Жлуктенко Ю.А.* Номинативные аспекты словосочетания // Проблемы варьирования языковых единиц. – К.: УМК ВО, 1990. – С. 84-93.

3. *Квеселевич Д.И.* Интеграция словосочетания в современном английском языке. – К.: Вища школа, 1983. – 84 с.

4. *Клименко И.М.* Поликомпонентные лексические единицы в американском варианте английского языка (структурно-семантический и функциональный аспекты): Дис. ... канд. филол. наук. – Киев, 1993. – 186 с.

5. *Кубрякова Е.С.* Типы языковых значений. Семантика производного слова. – М.: Наука, 1981. – 200 с.

6. *Мешков О.Д.* Словосложение в современном английском языке. – М.: Высшая школа, 1985. – 186 с.

7. *Полюжин М.М., Омельченко Л.Ф.* Функциональное словосложение и префиксальные ономазиологические категории в английском языке. Учебное пособие. – Ужгород, 1997. – 99 с.

8. *Старикова О.М.* Про міжмовну кореляцію англійських номінативних речень // Мови європейського культурного ареалу: розвиток і взаємодія. – К.: Довіра, 1995. – С. 245-255.

9. List of ethnic slurs [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_ethnic_slurs. – Заголовок з екрану.

10. *Rastall P.* The Nippy Postie Plays a Nifty Game of Footie // English Today. – Volume 21. – 2005. – No.3 (July). – P.24-26.

11. *Roach P.* English Phonetics and Phonology. A Practical Course. Third Edition. – Cambridge: Cambridge University Press, 2000. – 283 p.

12. *Spears A.R.* NTC's Dictionary of American Slang and Colloquial Expressions. – Lincolnwood: National Textbook Company, 1993. – 315 p.

13. The Racial Slur Database [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.rsd.org>. – Заголовок з екрану.

14. *Thorne T.* Dictionary of Modern Slang. – М.: Вече-Персей, 1996. – 318 с.